

Kristiansund kommune

I medvind uansett vær

VILTFORVALTNINGEN I KRISTIANSUND

Årskalender

Innhold

FORORD	3
INNLEDNING	4
1 OVERSIKT OVER DE MEST AKTUELLE LOVENE OG FORSKRIFTENE	5
Lov om jakt og fangst av vilt, 1981 (viltloven)	5
Lov om forvaltning av naturens mangfold, 2009 (naturmangfoldloven)	5
Sentrale forskrifter, veiledere til viltloven og naturmangfoldloven	5
Definisjoner	5
2 OM VILTLOVEN, 1981 OG NATURMANGFOLDLOVEN, 2009	6
3. ANSVAR OG MYNDIGHETSFORDELING INNEN VILTFORVALTNINGEN I KOMMUNEN	7
4. SENTRALE ANSVARSOMRÅDER INNEN VILTFORVALTNINGEN I KOMMUNEN	7
Informasjon – nettsiden – media m.m.	7
Integrere vilt- og naturverdier i planlegging og forvaltning generelt	8
Offentlig målsetting for forvaltning av hjort og rådyr - Bestandsplan for forvaltning av hjort og rådyr, 2015 – 2017	8
Hjorteviltregisteret	9
Kristiansund Hjorteviltområde (KHO)	9
Kristiansund kommune sine jaktvald	9
Opplæringsjakta i de kommunale jaktvaldene Or og Kvalvåg	9
Jakttider - De mest sentrale for Kristiansund kommune	10
Ulovlig jakt	10
Offentlige vilttetersøk, avliving og håndtering av sykt/skadd vilt og fallvilt	10
Kommunens viltfond	11
Vilt som gjør skade – skadedyrsaker	11
Jegerprøven	11
5. VILTFORVALTNINGENS ÅRSKALENDER	12
5.1 Januar – mars	12
5.2 April – juli	13
5.3 August – desember	15
6. VILTPROSJEKT SOM PÅGÅR PR 2017 – VEDTATT AV DET TIDLIGERE VILTUTVALGET ...	15
6.1 Minkprosjektet i Kristiansund	15
1. Bakgrunn	15
2. Mål – Hensikt - Tiltak	16
3. Organisering	17
4. Kort oppsummering av minkprosjektet - 2014 – 2017	17
6.2 Forvaltningsplan for grågås og kanadagås, Kristiansund	18
1. Bakgrunn	18
2. Organisering av prosjektet	18
3. Grunneierorganisering – opplæring i gåsejakt	19
4. Forvatningsplanens arbeid, status i dag	19
Utfordring for det videre arbeidet med forvaltningsplanen i 2017	20

FORORD

Årskalenderen gir først og fremst viltforvaltningen i kommunen en oversikt – en huskeliste over viltforvaltningens ansvarsoppgaver gjennom året etter viltloven med forskrifter og veiledere, naturmangfoldloven og dyrevelferdsloven.

Årskalenderen gir i tillegg et bilde av hva viltforvaltningen i en kommune omfatter, relatert til Kristiansund. Dette gjelder i aktuelle saker i kommunens planlegging, forvaltning og saksbehandling. Målgruppa er i hovedsak kommunens viltforvaltning, relevante ansatte i administrasjon og aktuelle politikere. Dokumentet vil også ha betydning, interesse for aktuelle lag og foreninger og allmennheten generelt.

Hjorteviltforvaltningen står sentralt i de kommunene hvor det er hjort, elg og rådyr. Årskalenderen omhandler alt vilt men med spesiell vekt på hjorteviltforvaltningen. Det er i Kristiansund utarbeidet en offentlig målsetting for forvaltning av hjort og rådyr og en 3-årig bestandsplan slik lovverket krever.

Ettersøksordningen i en kommune er svært viktig. Alle de aktuelle aktørene først og fremst kommunens viltansvarlig, kommunens offentlige ettersøksjegere, politiet, Statens vegvesen og Mattilsynet må alle kjenne sine roller og ha en felles forståelse av hvordan dette skal organiseres. Miljøvernleder/viltansvarlig har utarbeidet et eget dokument som omhandler bl. a prosedyrer, organisering og informasjon om ettersøksordningen.

Årskalenderen belyser for øvrig sentrale tema som kommunens viltfond, felling av skadedyr, jegerprøven og prosjektene om mink og grågås.

Kristiansund 19. juni 2017

Aud Stølen
miljøvernleder/viltansvarlig

INNLEDNING

Det gis et overblikk over ansvarsområdene innen viltforvaltningen. Utfyllende informasjon om sentrale ansvarsområder for Kristiansund er å finne i følgende dokumenter:

- Offentlig vilttersøk: Instruks – prosedyrer – organisering – informasjon, 2017
- Målsettingsdokument for forvaltning av hjortevilt, vedtatt av bystyret, 2012
- Bestandsplan for horteveltforvaltningen 2015 – 2017, Kristiansund Hjorteviltområde (KHO).

Årskalenderen inneholder innføring i lovverket i hovedsak innenfor Lov om jakt og fangst av vilt (viltloven), 1981 med forskrifter, retningslinjer og veiledere, og Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven), 2009.

Årskalenderen har en kort omtale av de sentrale oppgavene innen viltforvaltningen gjennom året kommunen har ansvar for. De viltansvarlige i kommunen skal se til at sentrale føringer og krav innen viltforvaltningen blir etterlevd i kommuneplanen, i planarbeidet generelt og i forvaltningen. Andre oppgaver innen viltforvaltningen er bl. a saksbehandling, oppfølging av oppgaver omtalt i kalenderen, gi faglig innspill og informasjon.

I hjorteviltforvaltningen har grunneiere jaktretten. Jaktrettshaverne i kommunen er organisert i 10 jaktvald. Disse har gått sammen i et bestandsplanområde ledet av: Kristiansund Hjorteviltområde (KHO). Bestandsplanene og avskytingsavtalene gjelder for en 3-årsperiode, nåværende plan fra 2015 -2017. Denne er bygd på de vedtatte målsettingene for hjorteviltforvaltningen i kommunen: *Målsetting for forvaltning av hjortevilt i Kristiansund kommune*, vedtatt i bystyret 27.03. 2012, sak 12/16.

<http://kristiansund.kommune.no/filnedlasting.aspx?Filld=3088&ct=.pdf>
<http://www.kristiansund.kommune.no/Handlers/fh.ashx?MId1=1575&Filld=4147>

En sentral oppgave innen viltforvaltningen er årlig å rapportere resultat til SSB via Hjorteviltregisteret som ettersøksdata-fallviltoppdrag, fellingstillatelser og fellingsresultat for hjortevilt, og «Sett-Hjort».

Etter viltloven, 1981 og naturmangfoldloven, 2009 har kommunen ansvar for alt vilt, dvs. viltlevende landpattedyr og fugler, amfibier og krypdyr. Ved sykdom hos vilt (etter viltlovens definisjon og dyrevelferdsloven), ligger ansvaret hos Mattilsynet.

Årskalenderen inneholder bl.a saken: 2012/23-61 om vedtatt ansvars- og myndighetsfordeling i kommunen mellom administrasjon og politikk. Ansvaret for viltforvaltningen er fordelt slik: Miljøvernleder faglig ansvar, administrativt ansvar plan- og byggesakssjef og politisk ansvar formannskapet.

Miljøvernleder/viltansvarlig er bindeledd mellom lokal og sentral myndighet innen viltforvaltningen hvor de mest sentrale er fylkesmannen («annet vilt»), fylkeskommunen (hjortevilt) og Miljødirektoratet, som er et fagdirektorat under Klima og Miljøverndepartementet. Å se viltforvaltningen i sin kommune i en sammenheng med nabokommunene er en sentral målsetting. I Kristiansund som øykommune har vi i langt mindre grad enn flere av våre nabokommuner hjort som krysser kommunegrensen. Det interkommunale samarbeidet får av den grunn mindre betydning.

1 OVERSIKT OVER DE MEST AKTUELLE LOVENE OG FORSKRIFTENE

Lov om jakt og fangst av vilt, 1981 (viltloven)

Lov om forvaltning av naturens mangfold, 2009 (naturmangfoldloven)

Sentrale forskrifter, veiledere til viltloven og naturmangfoldloven

- Forskrift om forvaltning av hjortevilt, 2016, Miljødirektoratet, veileder M478, 2016
- Forskrift om jakt- og fangsttider, samt sanking av egg og dun for jaktsesongene fra og med 1. april 2017 til og med 31.03. 2022
- Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst, 2016, Miljødirektoratet, veileder M-520, 2016
- Forskrift om felling av viltarter som gjør skade eller som vesentlig reduserer andre viltarters reproduksjon, 1997, retningslinjer av 1997 og 2007
- Forskrift om kommunale og fylkeskommunale viltfond og fellingsavgift for elg og hjort, 15.05.2011
- Forskrift om ivaretagelse av dødt vilt, 2004
- Forskrift om gjennomføringen av bestemmelsene om sammenslåing for å oppnå minsteareal for hjorteviltjakt i viltloven § 38, 1984
- Forskrift om gjennomføringen av bestemmelsene om sammenslåing av eiendommer til felles viltområde i viltlovens § 37, 1984
- Forskrift om jakttid på hjort, elg og kanadagås, Møre og Romsdal, 2012
- Forskrift om adgang til jakt etter hjort og rådyr, Kristiansund kommune Møre og Romsdal, 22.04.2008.
- <http://lovdata.no/>

Utfyllende oppdatert informasjon om hovedområdene innen viltforvaltningen er å finne i: *Veileder M-478, 2016 til: Forskrift om forvaltning av hjortevilt med kommentarer, 2016*. I tillegg veileder M-520 2016 til: *Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst, 2016* med kommentarer, instruksjer og avtaler.

Definisjoner

1. Hva menes med vilt?

Vilt menes etter viltloven, 1981: *Viltlevende landpattedyr og fugler, amfibier og krypdyr.*

Viltloven: Formål og omfang: Lovens formål § 1: Viltet og viltets leveområder skal forvaltes i samsvar med naturmangfoldloven og slik at naturens produktivitet og artsrikdom bevares. Innenfor denne rammen kan viltproduksjonen høstes til gode for landbruksnæring og friluftsliv.

3. Naturmangfoldlovens formål § 5.

Målet er at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på langt sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Så langt det er nødvendig for å nå dette målet ivaretas også artenes økologiske funksjonsområder og de øvrige økologiske betingelsene som de er avhengige av. (Forvaltningsmålet etter første ledd gjelder ikke fremmede organismer.)

Naturmangfoldloven trekker opp generelle rammer og prinsipper for praktiseringen av viltlovens bestemmelser. Dette innebærer at bestemmelsene for når, hvor og hvordan det skal høstes, reguleres av viltloven, mens både vilkårene og de hensyn som skal vektlegges ved avgjørelsen om det kan høstes, er regulert i naturmangfoldloven, §§ 8 – 12:

§ 8 Om kunnskapsgrunnlaget, § 9 Om «Føre-var-prinsippet», § 10 Om økosystemtilnærming og samla belastning, § 11 Om kostnader ved miljøforringelser som skal bæres av tiltaks-haver, § 12 Om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder er vurdert.

Naturmangfoldloven § 18: Annet uttak av vilt, sier at kommunen kan tillate uttak av hjortevilt bl. a under b: Avverge skade på avling, husdyr osv. Under bokstav c: For å ivareta allmenne helse- og sikkerhetshensyn.

2 OM VILTLOVEN, 1981 OG NATURMANGFOLDLOVEN, 2009

Kommunene har ansvar for forvaltningen av alt vilt, både det jaktbare og det som ikke er jaktbart i henhold til viltloven og naturmangfoldloven. Viltlovens formål er at viltet og viltets leveområder skal forvaltes i samsvar med naturmangfoldloven, slik at naturens produktivitet og artsrikdom bevares. Innenfor rammen kan viltproduksjonen høstes til gode for landbruksnæring og friluftsliv. Alle som driver jakt må følge viltlovens regler.

Viltloven understreker

«Hensynet til viltinteressene skal innpasses i den oversiktlige planlegging og arealdisponeringen i kommuner og fylker. Under utarbeiding av slike planer skal vedkommende myndighet på et tidlig tidspunkt søke samarbeid med viltorganene.»

Etter viltlovens § 4: «*Om viltorganene sine arbeidsoppgaver*», skal de arbeide for å fremme formålet med loven og gi myndigheter og organisasjoner, bedrifter og personer hjelp, råd og veiledning i saker om viltforvaltningen.

Kristiansund kommune har følgende storvilt/hjortevilt: Hjort, rådyr og elg.
Små rovvilt: Mink (svartlistet art), rødrev, røyskatt og oter (rødlistet art).

Kommunen har ikke artene grevling og hare. Det er kommet melding om at ekorn nå er registrert i Byskogen. Det foreligger ingen bekreftelse på dette. Arten forekommer ikke på Frei.

Kommunens mest sentrale rødlistearter – trua arter: Oter, makrellterne, krykkje, fiskemåse, hettemåse, gråmåse, svartbak, ærfugl, svartand, snadderand, sjøorre, havelle, havhest, lomvi, teist, horndykker, dvergdykker, strandsnipe, tyvjo, vipe, storspove, fiskeørn, hønsehauk, lirype, tyrkerdue, stær, taksvale, sivspurv, bergirisk, gulspurv og gjøk.

Av disse er flere stasjonære mens noen er næringsøkende, rastende eller overflygende innen kommunen.

Kommunens nasjonal verneområder forvaltes etter naturmangfoldlovens, § 37

Kristiansund har følgende naturreservat:

- Fugløya - Hekkelokalitet for sjøfugl
- Inngripan - Hekkelokalitet for sjøfugl
- Gløsvågen - Hekkelokalitet og trekklokalitet for våtmarksfugl.

Forvaltningsansvar for nasjonale verneområder ligger hos fylkesmannen. SNO (Statens naturoppsyn) – tilsyn kyst utøver forvaltningen i Kristiansund. For å kunne ivareta naturverdiene derav vilt med sine leveområder må kommunen inneha en god kjennskap og fagkompetanse om naturen generelt og spesielt i verneområdene. En bedre oppfølging av verneområdene som er i stadig endring skulle vært fulgt opp bedre av sentrale myndigheter.

Miljøvernleder/viltansvarlig har vært en sentral fagperson ved kartlegging av kommunens naturverdier – biologisk mangfold under kartleggingsarbeidet i tidligere Frei kommune. Kristiansund kommune, inkludert tidligere Frei kommune har kartlagt sine naturverdier – biologisk mangfold, etter metode utarbeidet av daværende Direktoratet for naturforvaltning (Miljødirektoratet).

Rapporten «*Supplerende naturtypekartlegging i Kristiansund kommune, 2012*», inneholder også kartleggingen i Frei kommune fra 2003. I 2013 kom rapporten: «*Supplerende naturtypekartlegging i Aure og Kristiansund kommune, 2013*». I tillegg ble det i perioden 2007 – 2008 foretatt viltområdekartlegging i tidligere Frei kommune, «*Viltet i Frei 2007 – 2008*» også som et ledd i biologisk mangfoldkartleggingen etter nasjonal metode utarbeidet av Direktoratet for naturforvaltning (nå: Miljødirektoratet). Tidligere Kristiansund kommune mangler en viltområdekartlegging. I alle plansaker og forvaltningen for øvrig er derfor

kontakt med Norsk Ornitologisk Forening (NOF), lokalt svært viktig for å få oppdatert kunnskap, informasjon om vårt fugleliv. Flere og flere av våre fuglearter har fått dårligere levevilkår og er havnet på rødlista.

Naturdatabasen og Artsdatabanken

Naturverdiene, derav viltverdiene i Kristiansund kommunen er lagt inn i den sentrale databasen: Naturbasen, og ligger i tillegg på kommunens nettside, som er under revidering. Artsobservasjoner ligger i Artsdatabanken.

<http://www.miljodirektoratet.no/no/Tjenester-og-verktoy/Database/Naturbase/>
<http://www.artsdatabanken.no/>

3. ANSVAR OG MYNDIGHETSFORDELING INNEN VILTFORVALTNINGEN I KOMMUNEN

Sak til viltutvalget 2012/23-61 tar for seg en nærmere avklaring av: Ansvar- og myndighetsfordelingen innen viltforvaltningen i kommunen.

Kommunene fikk i begynnelsen av 2000-tallet overført myndighet, ansvar og oppgaver fra sentralt hold innenfor en rekke områder av naturforvaltningen generelt, derav viltforvaltningen. Det ble i tillegg satset på å øke fagkompetansen i kommunene ved at miljøvernlederne med universitet/høyskoleutdanning kom inn i alle kommunene i 1992. Kommunene ble således bedre satt i stand til å sikre at naturverdiene ble vurdert og sikret i saksbehandlingen og i planleggingen.

Etter kommunevalget i 2015 i Kristiansund er formannskapet av bystyret gitt myndighet til å ivareta de oppgavene kommunen/bystyret er pålagt å ivareta innen viltforvaltningen. Ansvarsområdet er i første rekke fastsatt i viltloven, 1981 med tilhørende forskrifter, rundskriv og veiledere og naturmangfoldloven, 2009.

Den myndighet kommunen fikk tildelt etter loven delegerte bystyret enten til viltutvalget (nå formannskapet) eller til rådmannen. Formannskapet er gitt myndighet til å behandle saker av «*prinsipiell karakter*». I delegasjonsreglementet, sist revidert i 2016, er rådmannens myndighet etter viltloven videredelegert til plan- og byggesakssjef: *Rådmannens gis myndighet til å treffe avgjørelser i alle saker som ikke er av prinsipiell karakter.* («Ikke-prinsipielle saker» er videredelegert til plan- og byggesakssjef).

4. SENTRALE ANSVARSOMRÅDER INNEN VILTFORVALTNINGEN I KOMMUNEN

Informasjon – nettsiden – media m.m.

Dette er et område som burde fått større plass i natur- og viltforvaltningen. Både i forhold til informasjon og holdningsskapende arbeid ut til befolkningen generelt, og bl.a i undervisningssammenheng i skole og barnehage, og innen reiseliv/turisme. Eksempel er: Kommunens nettside, informasjon i media, samt å utarbeide diverse informasjonsmaterieill i ulike kanaler om kommunens naturverdier generelt, men også innenfor spesielle områder. Miljøvernleder får en god del henvendelser fra lokalbefolkningen og tilreisende om spørsmål knyttet til natur - flora og fauna i kommunen generelt og i våre friluftsliv-/turområder.

I forbindelse med de utfordringene viltforvaltninga har hatt med «byhjort» er det i 2016 utarbeidet et informasjonsdokument: «*Bli bedre kjent med hjorten*» som er distribuert til relevante mottakere i kommunen. Målsettingen er å få kommunens innbyggere som har et negativt forhold til hjort, særlig i byområdet, til å bli mer fortrolig med å ha hjort rundt seg,

skape tillit og naturglede. Også i byområdet er det mange skogholt og andre landskapsområder som hjorten foretrekker som sine leveområder. Etter viltloven er det ikke hjemmel til å avlive disse dyrene som et bestandsregulerende tiltak.

Integrere vilt- og naturverdier i planlegging og forvaltning generelt

Miljøvernleder skal se til at kommunen har en helhetlig, tverrsektoriell og langsiktig natur- og viltforvaltning. I tillegg bidra til at disse verdiene blir integrert i kommunens planlegging, saksbehandling og forvaltning generelt. For at dette skal være mulig er det en forutsetning at de planansvarlige og saksbehandlere legger til rette for involvering av miljøvernleder/viltansvarlig i relevante planer og kommunens forvaltning generelt.

Offentlig målsetting for forvaltning av hjort og rådyr - Bestandsplan for forvaltning av hjort og rådyr, 2015 – 2017

Oppgaver knyttet til storviltorganisering – utarbeiding av bestandsplan skal foretas etter: *Forskrift om forvaltning av hjortevilt, 2016 med veileder M-478, 2016 § 12.*

I 2006 fastsatte sentrale myndigheter at forvaltningen av hjortevilt i kommunene skulle være basert på bestandsplaner og avskytingsavtaler. Disse skal sikre faglig forsvarlig forvaltning, og større velorganiserte driftsenheter. Kristiansund tok tak i dette etter kommunesammenslåingen i 2008. Første ledd var en grundig gjennomgang og oppdatering av alle jaktvaldene hvor samtlige grunneierlister ble oppdatert. Det ble lagt vekt på å få med flere grunneiere for å øke det jaktbare arealet i jaktvaldene, samt å digitalisere alle de 10 jaktvaldkartene. Nordlandet jaktvald ble like etter kommunesammenslåingen opprettet. Kristiansund kommune åpnet først for jakt der i 2008.

Etter veileder M-478, 2016 §§ 12, 14 er kravet til et bestandsplanområde at 2 eller flere jaktvald samarbeider om å utarbeide bestandsplan for hjort, godkjent av kommunen, § 14. Det settes et minimumskrav til størrelse og geografisk utforming. Et bestandsplanområde skal ha en representant som opptre overfor kommunen. I Kristiansund er denne representanten leder for Kristiansund Hjorteviltområde (KHO).

Kommunene skal vedta overordna mål for utviklingen av hjortevilt hvor det er åpnet for jakt på artene hjort og rådyr i Kristiansund. Dette er et viktig grunnlag for den private planleggingen, og den offentlige godkjenningen av en bestandsplan.

Målsettingen for forvaltning av hjortevilt i Kristiansund kommune ble vedtatt i 2012.

En offentlig målsetting betinger kunnskap om 4 forhold:

- Bestandsutvikling fram til i dag – historiske data er grunnmuren
- Dagens bestandsstatus
- Konkrete mål for den framtidige bestandsutviklingen av hjorteviltet
- Skader på naturmangfold, jord, skogbruk og omfanget av viltulykker på veg.

Ut fra målsettingen for den framtidige bestandsutviklingen av hjorteviltartene har jaktrettshaverne i kommunens 10 jaktvald fått godkjent den flerårige bestandsplanen og avskytingsavtaler for hjort og rådyr for 3-årsperioden 2015-2017. Jaktrettshaverne har ansvaret for organisering og tilrettelegging av jaktutøvelsen. Jakt er en grunneierrett, men kommunen har også etter regelverket ansvar i forbindelse med hjorteviltjakta.

Det er åpnet for adgang til jakt på hjort og rådyr i Kristiansund kommune nedfelt i: *Forskrift om adgang til jakt etter hjort og rådyr, Kristiansund kommune, 22.04., 2008.* Minstearealet for godkjenning av vald og fellingstillatelser er fastsatt til 800 daa for både hjort og rådyr i denne forskriften.

<http://www.kristiansund.kommune.no/handlers/fh.ashx?FillId=4147>
<http://www.kristiansund.kommune.no/handlers/fh.ashx?FillId=3088>

Hjorteviltregisteret

Et nasjonalt register, sentralt verktøy, som benyttes aktivt hvor kunnskap om hjortevilt både samles, og videreformidles. Kommunene rapporterer hvert år innen 01.04. til SSB via Hjorteviltregisteret (*Forskrift om forvaltning av hjortevilt, 2016*), veileder M-478, 2016 § 32. <http://www.hjorteviltregisteret.no/>

Kristiansund Hjorteviltområde (KHO)

Jaktrettshavernes ansvar er ivaretatt av Kristiansund Hjorteviltområde (KHO). De har påtatt seg et langsiktig forvaltningsansvar ved å samle jaktrettshaverne i bestandsplanområdet som er det området hvor det skal jaktes i kommunen. Jaktrettshaverne skal i fellesskap forvalte hjorteviltet på en best mulig måte innenfor rammen som er satt i de offentlige målsettingene, og i samsvar med bestandsplanens mål og gjeldende lovverk. Bestandsplanområdet (KHO) skal ha en representant for jaktrettshaverne.

Det er en løpende dialog mellom kommunens viltansvarlig/miljøvernleder og bestandsplanens representant for Kristiansund Hjorteviltområde (KHO).

Kristiansund kommune sine jaktvald

Kristiansund kommune har 10 jaktvald med hver sin valdleder. Av jaktvaldene ligger 9 på Frei og 1 på Nordlandet. Valdlederne er kommunens og KHO sine kontaktpersoner:

	Valdleder
1. Møst	Oddbjørn Reiten
2. Frei-Flatset	Nils Frey
3. Bjerkestrand – Or	Øystein Lian
4. Saltkjelen	Peder Kleven
5. Bolgen	Viktor Rødsand
6. Kvalvåg kommunevald	Karstein Yttervik
7. Or kommunevald	Karstein Yttervik
8. Bjørnvik	Roger Bolgen
9. Omsundet – Kvalvik	Kjetil Rogne
10. Nordlandet	John Arne Henden

Alle som skal jakte på hjort og rådyr, som ikke har egen godkjent ettersøkshund skal ha en skriftlig avtale om tilgang på godkjent ettersøkshund.

Opplæringsjakta i de kommunale jaktvaldene Or og Kvalvåg

Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) Møre og Romsdal, har skrevet avtale med kommunen om jaktrettighetene for hjort og rådyr i de to jaktvaldene Kvalvåg og Or kommunevald. I tillegg rettighetene til å drive organisert jakthundtrening. NJFF Møre og Romsdal er avtalepartner med Kristiansund kommune, og er ansvarlig for at jakta gjennomføres etter underskrevet avtale. Avtalen går ut på at NJFF skal samarbeide med Kristiansund og Nordmøre jeger- og fiskerforening (KNJFF). NJFF og KNJFF har utarbeidet en plan og et kart for hvordan jakta skal utøves i de to jaktvaldene.

I området Kvalvåg og Or Kommunevald vil hovedprinsipp for gjennomføringen av jakt tilsi at det ikke skal jaktes i områder med etablerte/opparbeidede turstier, og i områder hvor vi vet at det tradisjonelt samles folk – ved gapahuker o.l.

NJFF Møre og Romsdal vil ha førsteprioritet til å gjennomføre opplæringsjakt, deretter vil KNJFF få tilgang på jakt. Til slutt vil det være lokalforeninger i fylket som får muligheten til å bruke områdene til opplæringsjakt.

Lederne for opplæringsjakt må minst ha 3 års erfaring, for å ta med personer som ikke har jakterfaring. Det tillates å skyte de dyr som er tildelt. Elevene lærer også å vomme ut samt å flå dyret. To representanter fra KNJFF er med som kjentmenn i området før all jakt.

Jakttider - De mest sentrale for Kristiansund kommune

Forskrift om jakt- og fangsttider for jaktseasonen f.o.m 01.04. 2017 – t.o.m. 31.03. 2022

Hjort	01.09. – 23.12.
Rådyr	25.09. – 23.12.
Voksen rådyrbukk	10.08. – 23.12.
Rødrev	15.07. – 15.04.
Grågåås *	10.08. – 23.12.
Kanadagåås *	10.08. – 23.12. (uønsket art)
Røyskatt	21.08. – 15.03.
Oter	Rødlisteart – jakt <u>ikke tillatt</u>
Mink	Svartelistet art, jakt <u>hele</u> året

* Se utfyllende endringer i jaktidsforskriften, 2017 – 2022.

Fredningstid for alt vilt, med unntak av svartelistet arter, er mellom 15.04. og 15.07.

Ulovlig jakt

Miljøvernleder har utenfor jakt i jaktvald ansvar for å håndtere disse sakene etter lovverket. Er det en straffesak er plan- og byggesakssjef delegert myndighet til å melde inn saken til politiet, for så å be de om å etterforske saken som straffesak. Brudd på viltlovens § 56 er underlagt offentlig påtale. Det stilles således ikke krav til anmeldelse av forholdet for at politiet skal vurdere å ta opp saken etter offentlig påtale. Skjer dette i jaktvald skal valdansvarlig selv vurdere å anmelde forholdet i saker som er underlagt offentlig påtale etter § 56.

Offentlige viltettersøk, avliving og håndtering av sykt/skadd vilt og fallvilt

Utfyllende informasjon om dette temaet er å finne i dokumentet: Offentlige viltettersøk – instruks - prosedyrer – organisering - informasjon, 2017.

Flere aktører kommer inn i bildet ved offentlig ettersøk. Det er med bakgrunn i dette skrevet et eget dokument i 2017, som omhandler instruks, prosedyrer, informasjon og organisering av offentlige ettersøk. Hovedmålgruppen for dette dokumentet er kommunens offentlige ettersøksjegere og viltansvarlig. I tillegg er forhold til sentrale aktører omtalt som politiet, Mattilsynet, Statens vegvesen m.fl., som også har gitt innspill underveis i arbeidet med dokumentet.

Kommunene plikter å ha en organisert offentlig ettersøksordning. Kommunen kan velge å sette bort dette til andre, f. eks en organisasjon, men ansvaret ligger hos kommunen. Dette gjelder bl. a ved fallviltoppdrag og ettersøk av trafikkskadd hjortevilt. I tillegg påskutt vilt under ordinær jakt som ikke finnes i løpet av en dag: *Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst, 2016.*

Ettersøk- og fallviltoppdrag skal rapporteres og oversendes til kommunen innen midten av mars, frist for kommunen for innrapportering til SSB via Hjorteviltregisteret er 01.04 jfr. veileder M-478, 2016 § 32.

Kommunens 4 – 5 offentlige ettersøksjegere skal ivareta kommunens ettersøksoppgaver i tråd med inngåtte avtale med hver enkelt. For å kunne stille som offentlige ettersøksjegere stilles det krav om obligatorisk videregående kurs innen ettersøk, og de skal ha gjennomført arbeidsvarslingskurs 1, godkjent av Statens vegvesen. Ettersøksjegerne skal være utstyrt med sikkerhetsbekledning og sikkerhetsutstyr godkjent av Statens vegvesen.

Kommunen har ansvar for håndtering av fallvilt som har verdi som utstoppingsmateriale eller har vitenskapelig verdi, f. eks rødlistearter. Kommunen har utarbeidet prosedyrer og skjemaer for dette arbeidet. Miljøvernleder/viltansvarlig skal straks informeres i slike saker hvor det er snakk om sårbare og trua villarter.

Kommunens viltfond

Alle kommuner hvor det er åpnet for jakt på hjort og elg skal ha et viltfond, viltlovens § 43. Bruken av fondet er regulert gjennom en egen sentral forskrift: *Forskrift om kommunale og fylkeskommunale viltfond og fellingsavgift på hjort § 6*. Inntektene til fondet i Kristiansund er fellingsavgiften for årlig felte hjort, og jaktleie av kommunal eiendom innenfor følgende jaktvald: Møst, Bjørnvik, Or kommunevald, Kvalvåg kommunevald, Omsundet – Kvalvik og Nordlandet. I tillegg utgiftsdekning for administrasjon av jegerprøven som blir refundert med 100 kroner for hver kandidat.

Formålet med fondet er å skape økonomisk grunnlag for å fremme kommunens viltforvaltning, samt forebygge skader på landbruksnæring voldt av hjortevilt, og til å finansiere offentlige viltettersøk. Dette er bundet driftsfond som utelukkende skal forvaltes til viltformål.

I Kristiansund går hele viltfondspotten til å finansiere ettersøk av trafikkskadd vilt, håndtering av fallvilt. Det må i tillegg tilføres ekstra midler hvert år for å dekke ettersøksutgiftene. Konsekvensen av dette er at kommunen ikke har midler til f. eks å forebygge skader på landbruksnæring voldt av hjortevilt, eller til andre relevante tiltak.

Det er kommunens oppgave å ivareta fallvilt avlivet av dyrevelferdsgrunner, som tilfaller viltfondet. Dette dreier seg om trua arter – rødlistearter.

Vilt som gjør skade – skadedyrsaker

Skadedyrsaker er saker hvor vilt forårsaker betydelig skade på f. eks grasproduksjon på innmark, jordbæråker for produksjon til salg eller nyplanta skogsområde. Utover dette f. eks saker hvor rådyr gjør skade i hage.

Skadesakene forårsaka av vilt skal håndteres etter: *Forskrift om villarter som gjør skade, 1997 og naturmangfoldloven, 2009 § 18 b*. I disse sakene, og ved andre arter enn hjortevilt ved ulike skadeforhold plikter grunneier etter viltloven å søke om skriftlig tillatelse til felling dersom det er aktuelt. Betingelsene og vilkårene for å felle er strenge, jfr. *Retningslinjer for felling av villarter som gjør skade, rundskriv 6, 1997 og Rundskriv av, juli 2002*. Det er ikke hjemmel til å felle vilt som bestandsregulerende tiltak, kun de individene som faktisk gjør skade kan det søkes om å felle. Noen av vilkårene ellers er at skade skal ha skjedd i inneværende sesong og i et omfang som er av vesentlig økonomisk betydning. Eier skal før uttak i rimelig utstrekning ha gjennomført tiltak for å hindre/begrense skade. Skadefelling skal skje i det området der skaden er. Tillatelsen skal være tidsavgrenset. Søker skal rapportere felling til kommunen. Søker har ansvar for at det er tilgang til kvalifisert ettersøkshund før felling av hjortevilt iverksettes. Dersom grunneier velger å la en av kommunens ettersøksjegere foreta fellingen så er dette private oppdrag og skal ikke belastes kommunens viltfond.

Avliving i forbindelse med skadedyrsakene kommer ikke innunder kommunens offentlige ettersøksordning.

Jegerprøven

Kommunen har ansvar for å arrangere jegerprøveeksamen vår og høst

Alle som har fylt 16 år og som ikke er registrert i jegerregisteret, skal før jakt, felling eller fangst utøves ha bestått jegerprøven i henhold til: *Forskrift om utøvelse av jakt, felling og*

fangst § 8, utdypet i veileder M64-2013 §§ 9 -10. Studieplan, instruks om innhold og gjennomføring er fastsatt av Miljødirektoratet.

Jegerprøven består av et obligatorisk kurs og deretter en elektronisk eksamen for de som har fullført obligatorisk jegerprøvekurs. Kristiansund og Nordmøre jeger- og fiskerforening (KNJFF) er ansvarlig for den praktiske jegerprøven – jegerprøvekursene. Undervisningen gis av autoriserte jegerprøveinstruktører. Kursene annonseres av KNJFF. Jegerprøveeksamen avholdes i april – mai, og ved behov eksamen om høsten.

Etter viltlovens § 39 er det kommunen som årlig arrangerer jegerprøveeksamen. Fra 2013 ble prøvene elektronisk i tråd med fastsatt statlig reglement. Med bakgrunn i sentrale instruks er rutiner utarbeidet i kommunen for hvordan dette skal gjennomføres.

Miljøvernleder/viltansvarlig har ansvar for å organisere elektronisk teoretisk eksamen med kandidatene. Dette må skje i et lokale der samtlige kandidater har tilgang til PC, et godkjent testsenter. Det er ikke tillatt å bruke egen PC. Det skal minst være en instruktør til stede under hver eksamen. Hver kandidat innbetaler en statlig fastsatt eksamensavgift før de kan gå opp til eksamen. Kommunene fikk fra 2016 refundert eksamensutgifter på kr 100 for hver eksamenskandidat av Miljødirektoratet.

Antall jegerprøvekandidater som går opp til eksamen har økt i Kristiansund kommune i de siste årene. I 2016 besto totalt 32 kandidater jegerprøven. I 2017 vil det samme antallet gå opp til eksamen.

5. VILTFORVALTNINGENS ÅRSKALENDER

Kort omtale – oppstilling av viltforvaltningsoppgavene gjennom året

5.1 Januar – mars

- Valdlederne rapporterer fellingsresultatene for hjort og rådyr til kommunen. Valdlederne skal rapportere fellingsresultat for hjort og rådyr fra hvert enkelt vald til Kristiansund Hjorteviltområde (KHO – paraplyorganisasjon for alle 10 jaktvaldene i kommunen derav 2 kommunevald) som rapporterer videre til kommunen ved miljøvernleder/viltansvarlig 14 dager etter endt jakt, 23.12. KHO utarbeider jaktrapport hvert år. Fellingsresultatene skal årlig rapporteres til SSB via Hjorteviltregisteret. veileder M-478, 2016 § 32, Kommunens viltansvarlig/miljøvernleder har ansvar for rapporteringen.
- Fellingsavgift for hjort – innkreving fra jaktvaldene. Fellingsavgiften fastsettes av den enkelte kommune innenfor de rammene sentral myndighet har fastsatt, *Forskrift om kommunale og fylkeskommunale viltfond og fellingsavgift for hjort § 6*. Viltutvalget i Kristiansund har vedtatt maksimalsatser. Eksempel 2016: Maks sats kr 390.- for voksen hjort, og kalv kr 236. Satsene økes av sentrale myndigheter noe for hvert år. Fellingsavgiften fra hvert enkelt vald skal innbetales til kommunens viltfond så snart fellingsresultatene er mottatt fra jaktvaldene etter jaktslutt den 23.12., frist for innlevering fra jaktvaldene via KHO er ca. 14 dager etter endt jakt. Viltansvarlig/miljøvernleder har ansvar for å kreve inn avgiften.
- Utbetaling årlig fast beløp til de offentlig ettersøksjegerne
De 4 - 5 ettersøksjegerne får utbetalt en årlig fast sum som skal gå til utgiftsdekning i forbindelse med kommunale oppdrag – ettersøk, og til en viss grad bekledning og sikkerhetsutstyr godkjent av Statens vegvesen. Dette finansieres i hovedsak av kommunen: Ettersøksleder får kr 12 000.- og de øvrige kr 10 000 årlig. Utfyllende informasjon om dette er å finne i rapporten: *Offentlig viltettersøk – instruks - prosedyrer – organisering - informasjon, 2017*, utarbeidet av miljøvernleder/viltansvarlig.

- Ettersøk-/fallviltdata rapporteres av miljøvernleder/viltansvarlig til SSB via Hjorteviltregisteret innen 31.03., veileder M-478, 2016 § 33. Dette dreier seg i hovedsak om hjort og rådyr i Kristiansund.
- Eventuelt forslag om nytt minsteareal for hjort og rådyr etter veileder M-478, 2016 § 6, skal fremmes i lokal forskrift for bl. a Kristiansund, 2008, innen 15.01. Dette vil si vurdere minsteareal i jaktvaldene i forhold til bestandsplanen. Det er jaktrettshaverne knyttet til KHO, ved bestandsplanområdets representant, som har myndighet til å fremme forslag om nytt minsteareal i bestandsplanperioden. Det kan fastsettes ulikt minsteareal for hjort og rådyr i ulike deler i kommunen. I Kristiansund er minstearealet i lokal forskrift fastsatt til 800 daa for både hjort og rådyr.
- Kommunen skal fastsette forskrift om nytt minsteareal, frist 15.03, veileder M-478, 2016, § 6.
- Rapportere «Sett-Hjort» til kommunen, innen 14 dager etter endt jakttid, 23.12. Valdansvarlige rapporterer først til KHO, som rapporterer videre til miljøvernleder /viltansvarlig. Vidererapportering skjer til viltansvarlig/ miljøvernleder via Hjorteviltregisteret til SSB, veileder M-478, 2016 § 32. Fra 2016 har kommunen lagt til rette for at valdlederne selv legger inn i Hjorteviltregisteret «Sett-Hjort» etter hver jaktdag. Statistikk utarbeides av KHO. Etter jaktseasonen 2016 har samtlige jaktvald selv rapportert inn «Sett-Hjort» i Hjorteviltregisteret.
- Kommunen søker via Elektronisk søknadssenter om refusjon av kommunens utgifter til jegerprøven etter at kalenderåret er avsluttet.

5.2 April – juli

- Høstens jakt forberedes av KHO i hovedsak i april – juni. Flere av de oppgavene kommunen har ansvar for under høstens jakt er beskrevet i dette dokumentet. En god del blir i dag utført av, eller i samarbeid med Kristiansund Hjorteviltområde (KHO). Bakgrunnen er et sentralt mål om å la jaktrettshaverne selv i større grad enn tidligere ta ansvar for forvaltninga av jakta, som er en grunneierrett.
- Målsetting for forvaltning av hjortevilt og bestandsplan for hjortevilt.
- Søke om godkjenning/endring av bestandsplan innen 01.05., veileder M-478, 2016 § 15.
- Kommunens 10 jaktvald har gått sammen i et bestandsplanområde og fått godkjent en 3-årig felles bestandsplan og avskytingsplan for hjort og rådyr. Kommunene er pålagt å ha en målstyrt viltforvaltning, og har i forkant utarbeidet en målsetting for hjorteviltforvaltningen. Kommunen i samarbeid med KHO har med bakgrunn i disse målsettingene ansvar for å utarbeide og revidere bestandsplanen, og å søke kommunen om godkjenning eller endring av en slik plan innen 01.05. Nåværende plan gjelder for 2015 – 2017. Planen må være godkjent før jaktstart om høsten. En mer utfyllende informasjon er gitt under pkt. 4.3 i dette dokumentet.
- Jaktrettshaverne må trekke eiendom ut av godkjent eller omsøkt vald innen 01.04, veileder M-478, 2016 § 11.
- Kommunen må trekke tilbake valdgodkjenning innen 01.04., veileder M-478, 2016 § 16.
- Valdansvarlig må trekke vald ut av godkjent bestandsplanområde innen 01.04., veileder M-478, 2016 § 14.
- Kommunen må trekke tilbake godkjenning av bestandsplanområde innen 01.04., veileder M-478, 2016 § 14.
- Kommunen må trekke tilbake godkjenning av bestandsplan innen 01.04., veileder M-478, 2016 § 16.
- Kommunen må trekke tilbake kvotefri jakt på rådyr innen 01.04., veileder M-478, 2016 § 20 Årsak kan være: Mangelfull rapportering eller om minsteareal økes slik at valdet eller bestandsplanområdet ikke lenger tilfredsstillere arealkravene i bestemmelsene.

- Valdansvarlig må søke om godkjenning av jaktvald innen 01.05., veileder M-478, 2016 § 10.
- Valdansvarlig må melde endringer i jaktvaldet til kommunen innen 01.05., veileder M-478, 2016 § 11.
- Eventuell oppdatering av jaktvaldkart
Kommunen skal vurdere behov. Kommunen behandler søknader om endring av vald og sammenslåing av vald for å oppnå minsteareal for storviltjakt, søknadsfrist 01.04. For godkjenning av nytt vald er fristen 15.05. Valdendring skal vedtas av formannskapet.
- Kristiansund kommune hadde en grundig gjennomgang av samtlige 10 jaktvald i samarbeid med valdlederne i årene fram til 2014. Dette er valdansvarlig sitt ansvar, men kommunen tilbød seg å være behjelpelig med prosessen for å få jaktvaldene i samsvar med de krav dagens lovverk setter. Jaktvaldene fikk oppdatert sine grunneierlister og flere nye grunneiere ble med for å utvide jaktarealet mest mulig. I tillegg ble arronderingen av jaktvaldene vektlagt. Ut fra dette ble det mulig å ta ut flest mulig hjort. Kommunen digitaliserte samtlige 10 jaktvaldkart.
- Vårtelling hjort i de 10 jaktvaldene KHO organiserer tellingen i samarbeid med jaktretts-haverne. Vanligvis gjennomføres det ca. 3 tellinger over hele kommunen hver vår. Resultatet meldes inn til viltansvarlig/miljøvernleder. Tellingene er et viktig hjelpemiddel for å fastsette fellingskvoten for årets jakt.
- Kristiansund og Nordmøre jeger- og fiskerforening (KNJFF) arrangerer jegerprøvekursene i forkant av jegerprøveeksamen om våren rundt mars – april, veileder M-520 2016.
- Kommunen arrangerer elektronisk jegerprøveeksamen, våreksamen jfr. pkt. 4.7. i dette dokumentet.
- Offentlige viltettersøk/fallvilt, se pkt. 4.4 i dette dokumentet.
Ettersøk- og fallviltoppdrag skal rapporteres og sendes til kommunen innen jaktårslutt 31.03. Dette vidererapporteres av miljøvernleder/viltansvarlig til SSB via Hjorteviltregisteret, frist 01.04, veileder M-478, 2016 § 32.
- Bestandsplanområdets representant må søke om godkjenning av bestandsplanområde innen 01.05., veileder M-478, 2016 § 13.
- Bestandsplanområdets representant melder til kommunen endringer i bestandsplanområdet, innen 01.05., veileder M-478, 2016 § 14.
- Bestandsplanområdets representant må søke om godkjenning eller endring av bestandsplan 01.05., veileder M-478, 2016 § 15.
- Bestandsplanområdets representant må søke om kvotefri jakt på rådyr innen 01.05., M-478, 2016 § 20.
- Kommunen behandler søknader om jaktvald i forhold til bestandsplanen innen 15.06., veileder M-478, 2016 § 11.
- Kommunen behandler søknad om bestandsplanområde innen 15.06., veileder M-478, 2016 § 14.
- Kommunen behandler søknad om bestandsplan for elg og hjort innen 15.06, veileder M-478, 2016 § 16.
- Kommunen behandler søknad om kvotefri rådyrjakt innen 15.06.
- KHO fastsetter i sitt årsmøte i juni tildeling av fellingstillatelser av hjort til de 10 jaktvaldene. Det er fri jakt på rådyr.
Viltansvarlig/miljøvernleder sender fellingstillatelsene for hjort til valdlederne innen 15.06, §§ 18 og 20, veileder M-478, 2016. Tallene rapporteres til SSB via Hjorteviltregisteret av miljøvernleder/viltansvarlig, veileder M-478, 2016 § 33.

- Kommunen krever inn jaktleie i valdene som har kommunal eiendom, frist 01.08. Jaktleiesatsene er fastsatt i egen avtale med hver av de 6 jaktvaldene: Nordlandet, Or kommunevald, Kvalvåg kommunevald, Omsundet – Kvalvik, Møst og Bjørnvik.

5.3 August – desember

- Innlevering av kopi av jegeravgiftskort og årlig skyteprøve fra offentlige ettersøksjegere: De 4 - 5 offentlige ettersøksjegerne skal innen 01.09. legge fram for kommunen dokumentasjon på betalt jegeravgift og bestått skyteprøve. Dette for å sikre at kommunen til enhver tid har godkjente ettersøksjegere.
- Kommunen arrangerer elektronisk jegerprøveeksamen for høstens jegerprøve-kandidater i august. Se omtalen under punkt 4 i dette dokumentet.
- Godtgjørelse til de 2 instruktørene ved jegerprøveeksamenene for vår og eventuelt høst. Dette er etter statlige satser fastsatt av Miljødirektoratet. Kommunen får årlig refundert kr 100 for hver enkelt jegerprøvekandidat.
- Skuddpremie på rødrev – utbetaling før 01.12. Søker sender søknad på kommunens skjema innen årsslutt. Skjemaet ligger på kommunens hjemmeside. Dokumentasjon på felt rev kreves. Skuddpremien er fastsatt til kr 200 pr rev. Begrunnelsen for skuddpremie er at den i stor grad har bidratt til å redusere bestanden av fuglearter og mindre viltarter. Det er grunn til å tro at reven er en medvirkende årsak til at Kristiansund kommune ikke lenger har hare og sannsynligvis ikke ekorn (mulig tilhold i Byskogen).
- Utbetaling til kommunens 4 – 5 offentlige ettersøksjegere for kommunens ettersøksoppdrag foretas i desember. Dette etter vedtatte satser, jfr. rapporten: *Offentlige viltettersøk, instruks, prosedyrer, organisering, informasjon, 2017.*
- Utbetaling av årlig fastbeløp til Kristiansund Hjorteviltområde (KHO). Kommunen har vedtatt en årlig sum på kr 10 000,- for å administrere arbeidet i KHO som utbetales i desember.
- Kommunen utbetaler årlig ekstraavgift for leieareal i kommunevaldene til KHO. Dette ble innført fra jaktåret 2016. Avgiften er kr 100 pr hjort som er tildelt ut fra kommunens tellende areal i de to jaktvaldene Or og Kvalvåg, hvor kommunen er grunneier. De øvrige jaktvaldene som har kommunal eiendom skal sende innbetaling til KHO for alle grunneierne i valdet, derav kommunen. Videre må hvert av disse jaktvaldene selv kreve inn avgiften fra kommunen for de arealene kommunen eier i jaktvald.

6. VILTPROSJEKT SOM PÅGÅR PR 2017 – VEDTATT AV DET TIDLIGERE VILTUTVALGET

6.1 Minkprosjektet i Kristiansund

Oppsummering

1. Bakgrunn

Minkprosjektet Sør-Frei startet i 2014. Kristiansund kommune ved miljøvernleder/-viltansvarlig og Kristiansund og Nordmøre jeger- og fiskerforening (KNJFF) gikk sammen om å redusere minkens ødeleggelser i verdifulle leveområder for sjøfugl. Vi valgte i utgangspunktet et avgrenset sjøfuglområde på sørsida av Frei i Flatsetsundet og østover langs Freistranda, samt Flatsetøya, og de viktige sjøfugllokalitetene på holmer og skjær i hovedsak utenfor Flatsetøya. I tillegg Kvalvågholmen, som etter naturreservatet Fugløya tidligere har vært den mest verdifulle sjøfugllokaliteten i kommunen.

Bakgrunn for vår kunnskap om våre sentrale minkfangstområder er viltområdekartleggingen i 2007 – 2008 (tidligere Frei kommune): «Viltet i Frei» som er et ledd i den nasjonale biologiske mangfoldkartleggingen av viltområder etter metode utarbeidet av daværende Direktoratet for naturforvaltning (nå Miljødirektoratet). Det vises til kartlagte verdifulle leveområder for sårbare og trua sjøfuglarter (rødlistearter) i denne rapporten. I tillegg er informasjon fra lokallaget til NOF, Norsk ornitologisk forening, innhentet med visse mellomrom. Dataene er å finne i Naturbasen og kommunens nettside.

<http://www.kristiansund.kommune.no/filnedlasting.aspx?Filld=1214&ct=.pdf>

Rapporten «Viltet i Frei» - 2007 inneholder viltkart som viser sørsida av Frei med det store sentrale verdifulle område for sjøfugl med bl.a. rødlistearter – trua arter (sist revidert liste 2015) som: Fiskemåse, hettemåse, svartbak, gråmåse, ærfugl, makrellterne, svartand, dvergdykker, sjøorre, strandsnipe og i tillegg arter som vipe og storspove som holder til i nærområdene langs stranda. Noen av disse artene er kommet på rødlista etter 2007.

Olav Inge Edvardsen fra SNO (Statens naturoppsyn) Smøla – tilsyn kyst, har fulgt oss i arbeidet, og vært en svært viktig inspirator og veileder i vårt prosjekt. Han har bred erfaring og kunnskap innenfor minkfangst bl. a i verneområdene på sørsiden av Smøla. Naturreservatet Fugløya har det mest verdifulle hekkeområdet for sjøfugl i Kristiansund kommune. Forvaltningsansvaret for naturverdiene på øya har fylkesmannen. SNO ved Olav I Edvardsen utøver forvaltningen.

Kommunen har ved utgangen av 2016 mottatt til sammen kr 60 000.- i tilskuddsmidler fra fylkesmannen, og kr 10 000 fra NJFF Møre og Romsdal for å bekjempe minken. Tilskuddsmidlene har en stor betydning for å gjøre oss bedre i stand til å redusere minkbestanden.

2. Mål – Hensikt - Tiltak

- Minkfangstprosjektet har hittil i stor grad vært under etablering. Målet er å bli bedre etter hvert som vi høster kunnskap og erfaring. Vi har som mål å spre informasjon om bakgrunnen og hensikten med vårt arbeid ut til befolkningen for å synliggjøre de utfordringene våre sjøfugler er utsatt for.
- Utgangspunktet for vårt mål var å konsentrere oss om områdene på sørsiden av Frei i de verdifulle – verneverdige sjøfuglområdene i Flatsetsundet og østover retning Orstranda og området rundt Kvalvågholmen. Dette for å skape bedre levekår for disse fuglene. I ettertid har engasjementet spredd seg i kommunen, og vi ønsker å støtte opp om engasjementet. Flere minkfangere som tar ut mink i sine nærområder har sluttet seg til gruppen. Ved utgangen av 2016 hadde vi et belte av minkfangere langs stranda fra Møst i vest, videre østover på sørsiden av Frei og mer eller mindre langs hele østsiden av Freiøya nord og vestover til og med Omsundet og Hansøya.
- Det er viktig for faggruppa/arbeidsgruppa å bygge opp kompetanse, erfaring og å skape nettverk og engasjement i den tverrfaglige faggruppa og i Minkgruppa Sør-Frei. Fellebyggekvelder og utlån av feller og vedlikehold står sentralt i minkprosjektet. Det satses ekstra på å få med flere ungdommer.
- Andre tiltak som allerede er i gang er samarbeidet vi har med SNO gjennom Olav Inge Edvardsen som har stor betydning for prosjektet. Dette gjelder bl.a gjennom flere informasjon- og demonstrasjonskvelder og generelle råd og veiledning til enhver tid. Kommunen låner ut feller til kommunens innbyggere. Vi oppfordrer våre nabokommuner til selv å starte lignende prosjekt. Flere av våre informasjonskvelder har vært åpne for alle, men utlån av våre feller går kun til minkfangere fra Kristiansund. Med jevne mellomrom blir arbeidet i minkgruppa synliggjort og belyst gjennom media.
- Det er etablert en lukket facebookgruppe «Minkgruppa Sør-Frei», og ei SMS-gruppe for å utveksle erfaringer, kunnskap og informasjon.
- Miljøvernleder/viltansvarlig er prosjektleder og har ansvar for å organisere, samordne og styre prosjektet. Det er ført en oversikt over minkfangst med informasjon som antall, sted og dato for fangst av mink. I tillegg er minkfangerne registrert i ei gruppe med navn

og adresse på de som til enhver tid har fanget/skutt mink. I begynnelsen av 2017 har vi ca. 30 minkfangere på vår liste.

- Det har vært reist spørsmål om å innføre skudd-/fangstpremie på mink. I Kristiansund kommune er dette først og fremst et kostnadsspørsmål og i tillegg prioritering av tid til å organisere dette. Det er ikke viltfondsmidler til å finansiere skuddpremie. Sentrale midler som er mottatt gir ikke anledning til å finansiere skuddpremie. Et hovedargument for ikke å innføre skuddpremie er at vi har fått midler av fylkesmannen til øremerka tiltak, fellebygging, informasjonskvelder o.l. Faggruppa arrangerer flere fellebyggekvalder, og minkfangerne får låne feller gratis av kommunen. I tillegg er det medlemmer av faggruppa som sørger for vedlikehold av de utlånte fellene og innkjøp av bl. a luktstoff.

3. Organisering

1. Arbeidsgruppe/faggruppe:

- Miljøvernleder/viltansvarlig i Kristiansund kommune, fagansvar og prosjektleder
- Karstein Yttervik, leder KNJFF
- Bill Tomelthy, nestleder i KNJFF
- Jørn Terje Lien, KNJFF.
- Stig Håholm, Frei barneskole. Han har bred erfaring og kunnskap om både minkfangst og jakt
- Johan Fredrik Schmedling, leder for Naturvernforbundet lokalt
- Tor Gundersen grunneierrepresentant for minkfangerne i Freistrandaområdet

I tillegg har NJFF Møre og Romsdal ved fylkessekretær Åsa Fredly og friluftslivskoordinator Håvard Wiggen fulgt prosjektet, og deltatt på flere møter.

Det er hittil totalt arrangert i overkant av 20 sammenkomster - møter med bl. a opplæring av minkfangst og jakt som sentrale tema. Hensikten med temakveldene er å spre informasjon og å dele erfaringer. I første omgang gjelder dette for medlemmer i KNJFF og NJFF fylkeslaget og NOF. I tillegg andre interesserte sentrale aktører som støtter opp om prosjektet.

Det er arrangert flere fellebyggekvalder hvor de som ønsker det kan bygge sin felle. Det bygges i tillegg feller som arbeidsgruppa her til utlån. Vedlikehold av fellene må skje med visse mellomrom.

2. Minkgruppa Sør-Frei,

ildsjelgruppa fra sørsida av Frei, og senere utvidet med flere steder. Dette var i starten ei slags undergruppe av medlemmer som bor på sørsida av Frei, langs Freistranda i hovedsak. Etter hvert har flere og flere fra ulike steder i kommunen kommet inn i gruppa og fått informasjon, veiledning og blitt nyttige, aktive deltakere i minkfangsten.

4. Kort oppsummering av minkprosjektet - 2014 – 2017

Minkfangsten organiseres av faggruppa/arbeidsgruppa. Ved utgangen av 2016 er det noe over 30 minkfangere på lista. Flere av dem har fanget flere mink langs strandlinja på sørsiden av Frei og ellers i sine nærområder. Opplæring med Olav Inge Edvardsen - SNO tilsyn kyst har stått sentralt med samlinger, informasjonsmøter og opplæringsjakt med hund på Flatsetøya. Minkgruppa har hatt flere fellebyggekvalder og sørget for vedlikehold av fellene. Sentrale fagpersoner fra NJFF Møre og Romsdal har deltatt og ressurspersoner som f. eks Magne Ramsøy, ivrig minkfanger fra Averøya. Lokallaget av Norsk ornitologisk forening (NOF) samarbeides det med. Under årets jegerprøvekurs holdt Stig Håholm fra faggruppa foredrag om fellefangst, for å skape engasjement blant flere unge minkfangere. Årlig har kommunen og KNJFF arrangert en julesamling/fagsamling for kommunens minkfangere først og fremst, men andre deltakere som ønsker å delta med minkfangst og har interesse for temaet i sin kommune er velkommen for å høste av våre erfaringer.

I begynnelsen av 2017 er det fanget litt over 140. Det er opprettet en lukket minkfangst-gruppe på facebook og ei SMS-gruppe.

6.2 Forvaltningsplan for grågås og kanadagås, Kristiansund

1. Bakgrunn

Bakgrunn for oppstart av forvaltningsplanen er vedtak av viltutvalget for en tid tilbake. Bak vedtaket ligger ingen felles henvendelse til kommunen eller skriftlig søknad fra grunneierne som har skadeproblemer og som gir en helhetlig framstilling av utfordringene grunneierne har med skadegås. Dette har ført til merarbeid og ekstra utfordringer i planarbeidet generelt for kommunen. Ikke minst at grunneiere ser dette som et felles problem og er innstilt på å måtte jobbe målretta og tenke langsiktig for å få redusert grågåsbestanden.

For å få oversikt over grunneiernes skadeproblemer måtte kommunen sende ut et spørreskjema til alle med landbrukseiendommer i kommunen for å få avklart hvem som hadde skadeproblemer på sine eiendommer forårsaka av gjess. I overkant av 10 grunneiere svarte de hadde skadeproblemer på dyrkamark. Forvaltningsplanen tar utgangspunkt i disse innmeldte skadeområdene.

Skadeområdene som er kartlagt ligger i hovedsak på sørsida av Frei fra RV 70 og videre langs stranda østover til og med eiendommen til Odd Arne Lien i Vikaområdet. De sentrale grunneierne i Bjerkestrandområdet uttaler de har ikke problemer med gås, og tar selv ut gås under jakta hvert år. Dalen Gård i Omsundet, nordøst på Freiøya er i tillegg en av de 10 grunneierne som har beiteskader forårsaka av grågås først og fremst.

2. Organisering av prosjektet

Det er oppretta ei faggruppe/arbeidsgruppe for planarbeidet med 1 representant fra følgende lag eller organisasjoner:

1. Landbrukskontoret
2. Kristiansund og Nordmøre jeger- og fiskerforening (KNJFF)
3. Norges jeger og fiskeforening (NJFF), Møre og Romsdal
4. Bonde- og småbrukerlaget og Bondelaget i Kristiansund
5. Prosjektleder miljøvernleder/viltansvarlig i kommunen.

NOF (Norsk ornitologisk forening), lokallaget har deltatt i møter for å gi oss status i forhold til fuglearters levevilkår, særlig rødlistearter/trua arter som befinner seg i og i nærheten av skadeområdene først og fremst.

Flere eksterne fagpersoner har deltatt i planarbeidet med informasjon som, Johannes Schrøder, tidligere viltansvarlig fra Smøla. Der har de hatt forvaltningsplan for grågås i noen år. Ove Martin Gundersen, er ansatt av Norges Bondelag som prosjektleder for det treårige prosjektet: «*Forvaltning, grunneierorganisering og tilrettelegging for grågås jakt*». Våren/sommeren 2016 inviterte kommunen Ove Martin Gundersen for å bistå grunneierne med å organisere seg, og å tilrettelegge for en mer effektiv gåsejakt. Han vil være en sentral ressursperson i vårt videre arbeide med forvaltningsplanen.

I møter med de relevante grunneierne og aktører for øvrig er det enighet om å skue til Smøla sin organisering, også når det gjelder Smølas jakttider i forskriften for tidligjakt. Ny organisering har resultert i at grågåsa blir værende på Smøla lenger før de trekker sørover. Dette gir jegerne mulighet til å jakte lenger og å ta ut flere gjess på øya. Det er således i dag blitt en myte at grågåsa på sørsida av Frei slår seg sammen med Smølagåsa på trekket sørover.

Johannes Schrøder har delt sine erfaringer når det gjelder forvaltninga av grågåsbestanden på Smøla og hvordan de har lagt opp planarbeidet og jakta der. Smøla har lenge vært et viktig område i forskningssammenheng og i forvaltningen for sentrale myndigheter over flere år.

3. Grunneierorganisering – opplæring i gåsejakt

Det er avholdt flere møter i faggruppa noen av disse sammen med grunneierne. I møtet den 09.06. 2016 skulle grunneierne samles for å avklare et grunneier- jegersamarbeid. Det ble i møtet understreket av Ole Martin Gundersen at grunneierne selv måtte ta ansvar, være aktiv, og danne et nettverk for å få på plass en organisering av tidligjakta. Adresseliste over grunneierne og diverse kart ble utarbeidet i forkant av miljøvernleder bl. a til bruk i dette arbeidet.

Opplæring i gåsejakt

Både KNJFF, NJFF Møre og Romsdal samt viltansvarlig i kommunen har konkludert med at opplæringsjakt for gåsejegere for få bedre jegere som feller flere gjess over tid som et bestandsregulerende tiltak er et svært viktig tiltak. Fellingsresultatet i skadeområdene på Frei de siste 5 årene har bare vært omkring 2 – 3 gjess pr år hos enkelte av de ca. 10 grunneiere. I noen områder er det ikke tatt ut gjess. NJFF Møre og Romsdal i samarbeid med Ove Martin Gundersen arrangerte derfor et kurs for gåsejegere på Smøla høsten 2016. Grunneierne ble bedt om å følge med på nettsiden til NJFF, for å kunne sende sine jegere på kurs. NJFF Møre og Romsdal hadde i tillegg senere et fylkesseminar om grågåsjakt og grågåsforvaltning i Kristiansund. Således har både NJFF Møre og Romsdal og KNJFF lagt ned et stort arbeid i å legge til rette for opplæring av gåsejegere, også for jegere på Frei.

4. Forvatningsplanens arbeid, status i dag

I Norge ligger jaktretten hos grunneier. Grunneierne har et ansvar for at jaktretten forvaltes slik at viktige mål og interesser i samfunnet blir ivaretatt. Herunder er det viktig at grunneierne bidrar til at gås som viltressurs blir utnyttet og at gåsebestandene holdes på et bærekraftig nivå. Dette kan bidra til at konflikten med landbruksnæringen reduseres.

Ove Martin Gundersen fra Norges Bondelag, understreket i møtet med de relevante grunneierne i 2016, som nevnt tidligere, at det er grunneierne selv som må ta ansvar for å ta fatt på en grunneierorganisering/jaktorganisering. Dette har vært en utfordring og dratt ut i tid.

Noen grunneiere er mer berørt enn andre, gjessene skifter fort adferd. De som ikke har gjess i dag kan bli berørt i morgen. Med tanke på bestandsveksten for bl. a grågjess er det ikke urimelig at flere kan bli berørt av gjess i kommunen i årene som kommer.

Får ikke grunneierne tilstrekkelig eierforhold og en felles forståelse av problematikken rundt det å få redusert bestanden, vil det på sikt ha ingen hensikt å endre jakttida til tidligjakt. Grågåsa vil allerede om en 3 - 4 år venne seg til tidligjakta hvor konsekvensen kan være at flere gjess trekke sørover enda tidligere. Forvaltningsmessig er dette uheldig for de gås-ungene som ikke er tilstrekkelig flygedyktige, dvs. vingefjærene er ikke godt nok utviklet til å ta fatt på et så krevende trekk.

En organisert jakt er det viktigste forvaltningsverktøyet. Den har vist seg å være effektiv hvis den gjøres riktig og på rett sted. Ove Martin Gundersen har understreket at en vellykket jakt med høyt uttak, er imidlertid avhengig av god grunneierorganisering/tilrettelegging av jakta. Dette også fordi et jaktområde gjerne krever store areal.

Kort oppsummert av O. M. Gundersen 2016

For grågås er ordinær høstjakt det verktøyet som først og fremst skal brukes for å redusere konflikten, og har kommunen en forvaltningsplan kan grunneier søke om en tidligere jaktstart på dyrkamark. Tidligere jaktstart trenger ikke i seg selv å løse problemene gjessene forårsaker om den ikke organiseres – tilrettelegges. Det finnes mye forskning på dette temaet hvor både jegere og grunneiere har vært involverte. Resultatene viser at organisert jakt med lavt jaktrykk gir flere fellinger. Viktigste er at grunneierne sammen med jegerne blir enige om jaktmetode og jaktpress, og at en nødvendigvis ikke trenger å danne et grunneierlag. Dette vil være avhengig av hvordan området er.

Utfordring for det videre arbeidet med forvaltningsplanen i 2017

Viltansvarlig i kommunen har jobbet aktivt over lang tid for å få grunneierne med skadegjess til å bidra til å etablere ei jaktorganisering i skadeområdene, samt at grunneierne sikrer seg at de har grågåsjegere med tilstrekkelig kompetanse på å kunne skyte grågås.

Skal hensikten med tidligjakt være tilstede avhenger det av at grunneierne organiserer seg for å få en felles forståelse av problematikken og samarbeider om grågåsforvaltningen sett under ett i det omtalte grågåsområdet. Dette er avgjørende for å kunne redusere grågåsbestanden gjennom jakt over tid. Alle involverte grunneierne må kjenne til jaktplanen for det totale skadeområdet og stille krav til relevant jegerkompetanse for grågås jakt av sine grågåsjegere. Grunneierne må med bakgrunn i den råd og veiledning som er gitt i sammenheng med dette arbeidet legge fram et forslag til en jaktplan for hvordan dette arbeidet skal organiseres, legges opp. Viktigste tiltaket er å få en felles forståelse av hvordan jakta skal organiseres. Dette blir grunnlaget for det videre arbeidet med forvaltningsplanen.